Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

16. juli 2026*

»Præjudiciel forelæggelse – elektroniske kommunikationsnet og -tjenester – direktiv 2002/21/EF – artikel 9 – forvaltning af radiofrekvenser til elektroniske kommunikationstjenester – princippet om tjenesteneutralitet – artikel 9a – revurdering af begrænsninger af eksisterende brugsrettigheder til radiofrekvenser – national foranstaltning, der pålægger en indehaver af brugsrettigheder til radiofrekvenser at anvende disse radiofrekvenser i overensstemmelse med bestemmelserne i den nationale frekvensplan, og som ikke giver mulighed for at udøve forskellige aktiviteter – national foranstaltning, der pålægger, at de pågældende radiofrekvenser udelukkende anvendes til udsendelse af digitale jordbaserede TV-spredningstjenester«

I sag C-401/25,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Consiglio di Stato (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Italien) ved afgørelse af 16. juni 2025, indgået til Domstolen den 17. juni 2025, i sagen

Elettronica Industriale SpA

mod

Ministero delle Imprese e del Made in Italy,

procesdeltager:

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (AGCOM),

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, C. Lycourgos (refererende dommer), og dommerne O. Spineanu-Matei, S. Rodin, N. Piçarra og N. Fenger,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: italiensk.

efter at der er afgivet indlæg af:

– Elettronica Industriale SpA ved avvocati M. Molino, C. Previti og G. Rossi,

– den italienske regering ved S. Fiorentino, som befuldmægtiget, bistået af avvocati dello Stato G. Aiello og A. De Curtis,

– den tjekkiske regering ved L. Halajová, J. Očková og J. Vláčil, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved G. Conte og O. Gariazzo, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 9 og 9a i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT 2002, L 108, s. 33), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/140/EF af 25. november 2009 (EUT 2009, L 337, s. 37, herefter »rammedirektivet«), samt EUF-traktatens bestemmelser om den frie udveksling af tjenesteydelser.

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Elettronica Industriale SpA og på den anden side Ministero delle Imprese e del Made in Italy (ministeriet for erhverv og Made in Italy, Italien) (herefter »ministeriet«) vedrørende sidstnævntes afslag på at imødekomme dette selskabs anmodning om revurdering af begrænsningen af selskabets brugsrettigheder til radiofrekvenser til digitale jordbaserede TV-tjenester (DTT).

Retsforskrifter

EU-retten

Rammedirektivet

3 18. og 19. betragtning til rammedirektivet havde følgende ordlyd:

»(18) Kravet om, at medlemsstaterne skal sikre, at de nationale tilsynsmyndigheder tager videst muligt hensyn til, at regulering helst skal være teknologineutral, dvs. at den hverken påtvinger eller diskriminerer til fordel for brugen af en bestemt type teknologi, udelukker ikke, at der, når det er berettiget, tages rimelige skridt til at fremme visse specifikke tjenester, som [f.eks.] digital-[TV], som et middel til øget frekvenseffektivitet.

(19) Radiofrekvenser er en altafgørende ressource for radiobaserede elektroniske kommunikationstjenester, og i det omfang de anvendes til sådanne tjenester, bør de derfor allokeres og tildeles af de nationale tilsynsmyndigheder under iagttagelse af en række harmoniserede mål og principper samt efter objektive, transparente og ikke-diskriminerende kriterier, [alt sammen] under hensyntagen til demokratiske, sociale, sproglige og kulturelle interesser i forbindelse med frekvensanvendelsen. Det er vigtigt, at allokering og tildeling af radiofrekvenser forvaltes så effektivt som muligt. [...]«

4 Dette direktivs artikel 2, litra q), definerede begrebet »frekvensallokering« som »udpegning af et givet frekvensbånd til brug for en eller flere typer radiokommunikationstjenester, om nødvendigt på bestemte vilkår«.

5 Nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, fastsatte:

»Medlemsstaterne sikrer, at der på nationalt plan findes effektive mekanismer, ved hjælp af hvilke enhver bruger eller en virksomhed, der udbyder elektroniske kommunikationsnet og/eller -tjenester, og som berøres af en national tilsynsmyndigheds afgørelse, kan påklage denne til en klageinstans, som er uafhængig af de involverede parter. Denne instans, som kan være en domstol, skal have den nødvendige ekspertise til at udføre sine funktioner effektivt. Medlemsstaterne sikrer, at der tages behørigt hensyn til sagens omstændigheder, og at der forefindes en effektiv klagemekanisme.

[...]«

6 Ifølge samme direktivs artikel 8 skulle medlemsstaterne sikre, at de nationale tilsynsmyndigheder under udførelsen af de i rammedirektivet og særdirektiverne omhandlede tilsynsopgaver træffer alle rimelige foranstaltninger for bl.a. at fremme konkurrencen inden for levering af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, bidrage til udviklingen af det indre marked og fremme unionsborgernes interesser.

7 Rammedirektivets artikel 9 bestemte:

»1. Under behørig hensyntagen til det forhold, at radiofrekvenser er et offentligt gode, som har en vigtig social, kulturel og økonomisk værdi, sikrer medlemsstaterne, at radiofrekvenserne til elektroniske kommunikationstjenester forvaltes effektivt på deres område i overensstemmelse med artikel 8 og 8a. De sikrer, at de kompetente nationale myndigheders allokering af radiofrekvenser til brug for elektroniske kommunikationstjenester og udstedelse af generelle tilladelser eller individuelle rettigheder til at anvende sådanne radiofrekvenser bygger på objektive, transparente, ikke-diskriminerende og forholdsmæssige kriterier.

Når medlemsstaterne anvender denne artikel, overholder de relevante internationale aftaler, herunder [Den Internationale Telekommunikationsunions (ITU)] radioreglement, og kan tage hensyn til almene interesser.

[...]

3. Medmindre andet gælder i medfør af andet afsnit, sikrer medlemsstaterne, at alle typer teknologi, der anvendes til elektroniske kommunikationstjenester, kan anvendes i de frekvensbånd, der er erklæret til rådighed for elektroniske kommunikationstjenester i deres nationale frekvensplan og i overensstemmelse med fællesskabsretten.

Medlemsstaterne kan dog fastsætte forholdsmæssigt afpassede og ikke-diskriminerende begrænsninger for, hvilke typer af teknologi i forbindelse med radionet eller trådløs adgang der anvendes til elektroniske kommunikationstjenester, hvor dette er nødvendigt for at:

a) undgå skadelig interferens

b) beskytte folkesundheden mod elektromagnetiske felter

c) sikre tjenesters tekniske kvalitet

d) sikre mest mulig fælles brug af radiofrekvenser

e) sikre effektiv udnyttelse af frekvenserne eller

f) sikre opfyldelse af en almennyttig målsætning i overensstemmelse med stk. 4.

4. Medmindre andet gælder i medfør af andet afsnit, sikrer medlemsstaterne, at alle typer elektroniske kommunikationstjenester kan udbydes i de frekvensbånd, der er erklæret til rådighed for elektroniske kommunikationstjenester i deres nationale frekvensplan i overensstemmelse med fællesskabsretten. Medlemsstaterne kan dog fastsætte forholdsmæssige og ikke-diskriminerende begrænsninger for, hvilke typer elektroniske kommunikationstjenester der kan udbydes, herunder om nødvendigt for at opfylde en forpligtelse under ITU-radioreglementet.

Foranstaltninger, der kræver, at en elektronisk kommunikationstjeneste udbydes i et bestemt frekvensbånd afsat til elektroniske kommunikationstjenester, skal være begrundet i hensynet til at sikre, at en almennyttig målsætning opfyldes som fastlagt af medlemsstaterne i overensstemmelse med fællesskabsretten; det kan bl.a. dreje sig om følgende:

a) menneskers sikkerhed

b) fremme af social, regional eller territorial samhørighed

c) forebyggelse af ineffektiv udnyttelse af radiofrekvenser eller

d) fremme af kulturel og sproglig mangfoldighed og mediepluralisme, f.eks. ved at udbyde radio- og [TV]-tjenester.

En foranstaltning, der hindrer, at en hvilken som helst anden elektronisk kommunikationstjeneste udbydes i et bestemt frekvensbånd, skal være begrundet ud fra nødvendigheden af at beskytte livskritiske tjenester. Medlemsstaterne kan også undtagelsesvis udvide en sådan foranstaltning for at opfylde andre almennyttige målsætninger som fastlagt af medlemsstaterne i overensstemmelse med fællesskabsretten.

5. Medlemsstaterne foretager jævnligt en vurdering af, om de begrænsninger, der er indført i medfør af stk. 3 og 4, fortsat er nødvendige, og de offentliggør resultaterne af disse vurderinger.

6. Stk. 3 og 4 gælder for radiofrekvenser, der er allokeret til brug for elektroniske kommunikationstjenester, generelle tilladelser, der er udstedt, og individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er tildelt efter den 25. maj 2011.

Artikel 9a finder anvendelse på allokeringer af radiofrekvenser, generelle tilladelser og individuelle brugsrettigheder, der eksisterede den 25. maj 2011.

7. Med forbehold af bestemmelserne i særdirektiverne og under hensyn til de relevante nationale forhold kan medlemsstaterne fastsætte bestemmelser for at forhindre hamstring af frekvenser, navnlig ved at fastsætte faste frister for rettighedshaverens effektive udnyttelse af brugsrettighederne og ved at anvende sanktioner, herunder finansielle sanktioner eller tilbagetrækning af brugsrettigheder i tilfælde af manglende overholdelse af fristerne. Disse bestemmelser skal indføres og anvendes på en forholdsmæssig, ikke-diskriminerende og transparent måde.«

8 Direktivets artikel 9a fastsatte:

»1. I en periode på fem år fra den 25. maj 2011 kan medlemsstaterne tillade, at indehavere af brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er tildelt før denne dato, og som er gyldige i en periode på ikke under fem år efter denne dato, anmoder den kompetente nationale myndighed om en revurdering af de begrænsninger i deres rettigheder, der er indført i henhold til artikel 9, stk. 3 og 4.

Før den kompetente nationale myndighed træffer sin afgørelse, underretter den rettighedshaveren om sin revurdering af begrænsningerne, idet den anfører, hvad rettigheden omfatter efter revurderingen, og giver rettighedshaveren mulighed for inden for en rimelig frist at trække sin ansøgning tilbage.

Hvis rettighedshaveren trækker sin ansøgning tilbage, forbliver rettigheden uændret, indtil den udløber, eller indtil femårsperiodens udløb, alt efter hvilken dato der ligger først.

2. Efter den femårsperiode, der er nævnt i stk. 1, træffer medlemsstaterne alle passende foranstaltninger for at sikre, at artikel 9, stk. 3 og 4, anvendes på alle resterende generelle tilladelser/individuelle brugsrettigheder og allokeringer af radiofrekvenser til brug for elektroniske kommunikationstjenester, der var gældende den 25. maj 2011.

3. Når medlemsstaterne anvender denne artikel, træffer de passende foranstaltninger for at fremme en fair konkurrence.

4. Foranstaltninger, der vedtages i medfør af denne artikel, indebærer ikke tildeling af nye brugsrettigheder og er derfor ikke omfattet af de relevante bestemmelser i artikel 5, stk. 2, i [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) (EFT 2002, L 108, s. 21)].«

Direktiv 2009/140

9 Følgende fremgik af 34.-36., 38. og 40. betragtning til direktiv 2009/140:

»(34) Fleksibilitet i frekvensforvaltningen og adgangen til frekvenser bør øges gennem teknologi- og tjenesteneutrale tilladelser, der tillader frekvensbrugerne at vælge de bedste teknologier og tjenester til udnyttelse af frekvensbånd, der i de relevante nationale planer for frekvenstildeling, der er opstillet i overensstemmelse med fællesskabsretten (»principperne om teknologi- og tjenesteneutralitet«), står til rådighed for elektroniske

kommunikationstjenester. Administrative beslutninger om brug af bestemte teknologier og tjenester bør gælde, når mål af almen interesse står på spil, og bør være klart begrundede og jævnligt tages op til fornyet overvejelse.

(35) Begrænsninger i princippet om teknologineutralitet bør være relevante og begrundet i nødvendigheden af at undgå skadelig interferens, f.eks. ved at stille krav om udstrålingsmasker og effektniveau, at beskytte folkesundheden ved at begrænse befolkningens udsættelse for elektromagnetiske felter, at sikre velfungerende tjenester gennem et passende niveau for tjenesternes tekniske kvalitet, uden nødvendigvis at udelukke muligheden for at anvende mere end en tjeneste i samme frekvensbånd, at sikre en passende fælles brug af frekvenser, særlig hvor brugen kun er betinget af generelle tilladelser, at sikre effektiv brug af frekvenser eller at opfylde almennyttige mål i overensstemmelse med fællesskabsretten.

(36) Frekvensbrugerne bør også kunne vælge frit, hvilke tjenester de vil tilbyde via frekvenserne, idet der dog skal tages hensyn til overgangsforanstaltninger i forbindelse med tidligere erhvervede rettigheder. Der bør på den anden side tillades foranstaltninger, der kræver, at der tilbydes en bestemt tjeneste for at opfylde klart afgrænsede almennyttige målsætninger, herunder menneskers sikkerhed, fremme af social, regional eller territorial samhørighed, eller effektiv udnyttelse af frekvensressourcerne, hvis en sådan fravigelse er nødvendig og står i et rimeligt forhold til målene. Disse mål bør omfatte fremme af kulturel og sproglig mangfoldighed og mediepluralisme som fastlagt af medlemsstaterne i overensstemmelse med fællesskabsretten. Medmindre det er nødvendigt for at beskytte menneskers sikkerhed eller undtagelsesvis for at opfylde andre almennyttige mål som defineret af medlemsstaterne i overensstemmelse med fællesskabsretten, bør undtagelser ikke give bestemte tjenester eksklusiv brugsret, men i stedet give de pågældende tjenester forrang, så andre tjenester eller teknologier så vidt muligt også kan anvende samme frekvensbånd.

[...]

(38) Da tildeling af frekvenser til bestemte teknologier eller tjenester udgør en fravigelse af principperne om teknologi- og tjenesteneutralitet og begrænser friheden til at vælge, hvilken tjeneste der udbydes, og hvilken teknologi der anvendes, bør ethvert forslag om en sådan tildeling være omgivet af åbenhed og forelægges for offentligheden til høring.

[...]

(40) Indførelsen af teknologi- og tjenesteneutralitet samt handel i forbindelse med eksisterende brugsrettigheder til frekvenser kan gøre det nødvendigt at anvende overgangsbestemmelser, herunder foranstaltninger for at sikre fair konkurrence, da den nye ordning kan medføre, at visse frekvensbrugere får ret til at konkurrere med frekvensbrugere, der har erhvervet deres rettigheder under mere byrdefulde vilkår. Hvor der for at opfylde almennyttige målsætninger er tildelt rettigheder som en undtagelse fra de generelle regler eller ud fra andre kriterier end objektive, transparente, forholdsmæssigt afpassede og ikke-diskriminerende kriterier, bør situationen for indehaverne af sådanne rettigheder omvendt ikke være til skade for deres nye konkurrenter, ud over hvad der er nødvendigt for at nå den pågældende almennyttige målsætning eller en anden tilsvarende almennyttig målsætning.«

Italiensk ret

10 Artikel 14 i decreto legislativo n. 259 – Codice delle comunicazioni elettroniche (lovdekret nr. 259 vedrørende kodeks om elektronisk kommunikation) af 1. august 2003 (GURI nr. 214 af 15.9.2003, almindeligt tillæg nr. 150) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »kodeks om elektronisk kommunikation«), fastsætter i stk. 4-8:

»4. Medmindre andet gælder i medfør af stk. 2, sikrer [ministeriet] og Autorità per le garanzie nelle comunicazioni [(tilsynsmyndigheden for kommunikation, Italien) (herefter »tilsynsmyndigheden«)], begge inden for rammerne af deres respektive kompetence, at alle typer elektroniske kommunikationstjenester kan udbydes i de frekvensbånd, der er erklæret til rådighed for elektroniske kommunikationstjenester i den nationale plan for allokering og tildeling af frekvenser i overensstemmelse med EU-retten. Ministeriet og tilsynsmyndigheden kan dog inden for rammerne af deres respektive kompetence fastsætte forholdsmæssige og ikke-diskriminerende begrænsninger for så vidt angår de typer elektroniske kommunikationstjenester, der kan udbydes, herunder om nødvendigt for at opfylde en forpligtelse under ITU-radioreglementet og [Den Europæiske Konference af Post- og Teleadministrationers (CEPT)] regler.

5. Foranstaltninger, der kræver, at en elektronisk kommunikationstjeneste udbydes i et bestemt frekvensbånd afsat til elektroniske kommunikationstjenester, skal være begrundet i hensynet til at sikre, at en almennyttig målsætning opfyldes i overensstemmelse med EU-retten, såsom f.eks. og ikke udtømmende:

a) menneskers sikkerhed

b) fremme af social, regional eller territorial samhørighed

c) forebyggelse af ineffektiv udnyttelse af radiofrekvenser eller

d) fremme kulturel og sproglig mangfoldighed og mediepluralisme, herunder ved udbud af radio- og TV-spredningstjenester.

6. Ministeriet og tilsynsmyndigheden kan inden for rammerne af deres respektive kompetence kun forbyde, at en hvilken som helst anden elektronisk kommunikationstjeneste udbydes i et bestemt frekvensbånd, når dette er begrundet ud fra nødvendigheden af at beskytte livskritiske tjenester. Dette forbud kan også undtagelsesvis udvides for at opfylde andre almennyttige målsætninger som fastlagt i overensstemmelse med EU-retten.

7. Ministeriet og myndigheden foretager inden for rammerne af deres kompetencer jævnligt en vurdering af, om de begrænsninger, der er indført i medfør af stk. 3-6, fortsat er nødvendige, og de offentliggør resultaterne af disse vurderinger.

8. Stk. 3 og 4 gælder for radiofrekvenser, der er allokeret til brug for elektroniske kommunikationstjenester, generelle tilladelser, der er udstedt, og individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser, som er tildelt efter datoen i artikel 4, stk. 1, andet punktum, i decreto legge n. 34 [(lovdekret nr. 34)] af 31. marts 2011 [(GURI nr. 74 af 31.3.2011, s. 1)], som ændret og ophøjet til legge n. 75 [(lov nr. 75)] af 26. maj 2011 [(GURI nr. 122 af 27.5.2011, s. 2)], som ændret. Bestemmelserne i artikel 14a finder anvendelse på allokeringer af radiofrekvenser, generelle tilladelser og individuelle brugsrettigheder, der eksisterede pr. den i foregående punktum omhandlede dato.«

11 Artikel 14a i kodeks om elektronisk kommunikation bestemmer:

»1. Indtil den 25. maj 2016 kan ministeriet og tilsynsmyndigheden i overensstemmelse med deres respektive kompetencer tillade, at indehavere af brugsrettigheder til radiofrekvenser, som er tildelt før den i artikel 14, stk. 8, fastsatte dato, og som er gyldige indtil denne dato, anmoder om en revurdering af begrænsninger af deres rettigheder, der er indført i henhold til artikel 14, stk. 4-7. Før ministeriet og tilsynsmyndigheden inden for rammerne af deres respektive kompetencer træffer afgørelse, underretter de rettighedshaveren om revurderingen, idet de anfører, hvad rettigheden omfatter efter revurderingen, og giver rettighedshaveren mulighed for inden for en frist at trække sin ansøgning tilbage. Hvis rettighedshaveren trækker sin ansøgning tilbage, forbliver rettigheden uændret, indtil den udløber, eller indtil den 25. maj 2016, hvis denne sidstnævnte dato ligger forud for udløbsdatoen.

2. Efter den 25. maj 2016 træffer ministeriet og tilsynsmyndigheden i overensstemmelse med deres respektive kompetencer alle passende foranstaltninger for at sikre, at artikel 14, stk. 3-7, anvendes på alle resterende generelle tilladelser, individuelle brugsrettigheder og allokeringer af radiofrekvenser til brug for elektroniske kommunikationstjenester.

3. Når ministeriet og myndigheden anvender denne artikel, træffer de i overensstemmelse med deres respektive kompetencer de passende foranstaltninger for at fremme en fair konkurrence.

4. Foranstaltninger, der vedtages i medfør af denne artikel, indebærer ikke tildeling af nye brugsrettigheder og er derfor ikke omfattet af de relevante bestemmelser i denne kodeks' artikel 27.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

12 Elettronica Industriale, der er en italiensk telenetoperatør, er indehaver af brugsrettigheder til radiofrekvenser for DTT, svarende til fem landsdækkende net (*multiplex*), tildelt af ministeriet den 28. juni 2012.

13 Den 24. maj 2016 anmodede dette selskab ministeriet om en revurdering af begrænsningerne i disse brugsrettigheder, der alene var blevet tildelt til radio- og TV-spredningstjenester for DTT. Denne anmodning havde navnlig til formål at opnå, at denne begrænsning blev ophævet.

14 Efter at ministeriet havde givet afslag på nævnte anmodning, anlagde nævnte selskab sag med påstand om annullation af denne afgørelse om afslag ved Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (den regionale forvaltningsdomstol i Lazio, Italien), idet selskabet navnlig gjorde gældende, at dette afslag tilsidesatte princippet om tjenesteneutralitet som omhandlet i rammedirektivets artikel 9.

15 Denne ret frifandt ministeriet navnlig med den begrundelse, at såvel rammedirektivets artikel 9, stk. 4, som artikel 14, stk. 4, i kodeksen om elektronisk kommunikation bestemmer, at gennemførelsen af princippet om tjenesteneutralitet kun kan ske inden for de rammer, der er fastlagt ved de »nationale frekvensplaner«. I denne henseende kunne indehaverne af brugsrettigheder, der var tildelt før den 30. juni 2012, i henhold til denne kodeks' artikel 14a anmode om en revurdering af begrænsningerne af deres rettigheder »i overensstemmelse med [nævnte kodeks'] artikel 14, stk. 4-7«, og dermed i overensstemmelse med det, der fastsættes i

den nationale plan for allokering og tildeling af frekvenser. Eftersom sagsøgeren ikke havde bestridt den plan, der var i kraft på datoen for anmodningen om revurdering af 24. maj 2016, kunne denne plan ifølge den nævnte ret ikke være genstand i sagen for denne ret.

16 Elettronica Industriale har iværksat appel til prøvelse af denne afgørelse om frifindelse af ministeriet ved Consiglio di Stato (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Italien), som er den forelæggende ret.

17 Den forelæggende ret har anført, at artikel 14 i kodeksen om elektronisk kommunikation, som indfører principperne om teknologi- og tjenesteneutralitet i italiensk ret, bestemmer, at alle teknologier kan anvendes til de elektroniske kommunikationstjenester, og at alle typer elektroniske kommunikationstjenester kan udbydes, men kun i de frekvensbånd, der er erklæret til rådighed for elektroniske kommunikationstjenester i den nationale plan for allokering og tildeling af frekvenser i overensstemmelse med EU-retten.

18 I denne henseende har den forelæggende ret fremhævet, at den i hovedsagen omhandlede situation henhører under den nationale plan for allokering og tildeling af frekvenser for 2015, som forbeholdt den primære tildeling af frekvensbåndet 470-790 MHz til radio- og TV-spredningstjenesten.

19 I sin ansøgning om revurdering anmodede Elettronica Industriale imidlertid om, at selskabets brugsrettigheder kunne anvendes til bredbånd (*broadband*) vedrørende telekommunikation i stedet for anvendelse til udsendelse af radio- og TV-programmer (*broadcasting*).

20 På denne baggrund ønsker den forelæggende ret oplyst, om rammedirektivets artikel 9 og 9a samt EUF-traktatens bestemmelser om fri udveksling af tjenesteydelser skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national foranstaltning, som pålægger indehaveren af brugsrettigheder til radiofrekvenser udelukkende at bruge disse frekvenser til DTT-radio og TV-spredningstjenester, idet en sådan begrænsning følger af den omstændighed, at denne anvendelse af disse frekvenser er foreskrevet ved den forvaltningsakt, hvorved den nationale frekvensplan blev vedtaget.

21 Spørgsmålet er således, om det i forbindelse med en ansøgning om revurdering som omhandlet i rammedirektivets artikel 9a, der vedrører udøvelsen af andre aktiviteter end dem, der er omhandlet i den forvaltningsakt, hvorved denne plan blev vedtaget, skal lægges til grund, at denne retsakt er bindende.

22 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at en sådan ansøgning om revurdering kun synes at kunne indgives med hensyn til de brugsrettigheder, som den omhandlede økonomiske operatør allerede er indehaver af, og som er fastsat i den nationale frekvensplan. Afvisningen af denne ansøgning, der vedrører anvendelsen af disse rettigheder til en anden aktivitet, kan således begrundes alene med, at denne plan indeholder begrænsninger af anvendelsen af nævnte rettigheder.

23 I denne henseende ønsker den forelæggende ret en afklaring af rækkevidden af rammedirektivets artikel 9a og 9a med henblik på at afgøre, om de kompetente nationale myndigheder i forbindelse med den i denne artikel fastsatte revurdering for at gennemføre princippet om tjenesteneutralitet kan fravige det, der er fastsat i den nationale frekvensplan, når den omhandlede økonomiske

operatør har anmodet om, at begrænsningen af dennes brugsrettigheder til frekvenser ændres med henblik på at gøre det muligt for den pågældende at udøve andre aktiviteter end dem, som denne oprindeligt havde ret til at udøve.

24 På denne baggrund har Consiglio di Stato (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er [rammedirektivets] artikel 9 og 9a [...] og bestemmelserne om fri udveksling af tjenesteydelser i [EUF-]traktaten til hinder for en national foranstaltning, som pålægger indehaveren af brugsrettigheder til radiofrekvenser at bruge disse frekvenser, således som det er fastsat i [Piano Nazionale di Ripartizione delle Frequenze (den nationale plan for frekvensallokering (PNRF))], og ikke tillader denne operatør at udføre andre aktiviteter end dem, som denne på tidspunktet for revurdering har tilladelse til, og er EU-rettens bestemmelser da følgelig til hinder for en national foranstaltning, ifølge hvilken indehaveren af brugsrettigheder til radiofrekvenser kun må bruge disse frekvenser til jordbaserede digitale [radio og TV-spredningstjenester], når de nationale myndigheder blot har begrundet denne foranstaltning med, at forvaltningsakterne vedrørende radiofrekvenspolitik indeholder begrænsninger i denne henseende?«

Om det præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

25 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret at opnå en fortolkning af rammedirektivets artikel 9 og 9a samt af EUF-traktatens bestemmelser om den frie udveksling af tjenesteydelser. For at give den forelæggende ret et svar, der er hensigtsmæssigt for afgørelsen af den tvist, der er indbragt for den, skal følgende præciseringer anføres.

26 Hvad for det første angår disse bestemmelser i EUF-traktaten bemærkes, at disse principielt ikke finder anvendelse på en situation, hvor samtlige elementer er begrænset til en enkelt medlemsstat (dom af 15.11.2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, præmis 47, og af 17.10.2024, FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

27 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at samtlige de elementer, der kendetegner tvisten i hovedsagen, er begrænset til en enkelt medlemsstat, i det foreliggende tilfælde Den Italienske Republik, og at denne afgørelse ikke indeholder oplysninger, der antyder, at genstanden for denne tvist, til trods for at den er af rent intern karakter, frembyder en tilknytning til EUF-traktatens bestemmelser om den frie udveksling af tjenesteydelser, som gør en fortolkning nødvendig for løsningen af denne tvist (jf. i denne retning dom af 17.10.2024, FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, præmis 41).

28 Det følger heraf, at det er ufornødent at besvare det forelagte spørgsmål, for så vidt som det vedrører fortolkningen af disse bestemmelser.

29 Hvad for det andet angår fortolkningen af rammedirektivets artikel 9 og 9a skal det dels fremhæves, at det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at sagsøgeren i hovedsagen har påberåbt sig princippet om tjenesteneutralitet, som er specifikt omhandlet i dette direktivs artikel 9, stk. 4.

30 Dels fastsætter nævnte direktivs artikel 9a, stk. 1, første afsnit, at i en periode på fem år fra den 25. maj 2011 kan medlemsstaterne tillade, at indehavere af brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er tildelt før denne dato, og som er gyldige i en periode på ikke under fem år efter denne dato, anmoder den kompetente nationale myndighed om en revurdering af de begrænsninger af deres rettigheder, der er indført i henhold til samme direktivs artikel 9, stk. 3 og 4.

31 Den mulighed, der er fastsat i denne artikel 9a, for at gøre det muligt for indehavere af brugsrettigheder til radiofrekvenser at indgive en ansøgning om revurdering, omhandler således kun indehavere af brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er blevet tildelt før den 25. maj 2011.

32 Det fremgår imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at Elettronica Industriale den 28. juni 2012 opnåede brugsrettigheder til radiofrekvenser for DTT. Det følger heraf, at rammedirektivets artikel 9a ikke finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.

33 Det skal derimod fastslås, at rammedirektivets artikel 9, stk. 4, fandt anvendelse den 28. juni 2012. Dette direktivs artikel 9, stk. 6, bestemmer således navnlig, at denne artikel 9, stk. 4, finder anvendelse på individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er tildelt efter den 25. maj 2011.

34 Det følger heraf, at medlemsstaterne fra den 25. maj 2011 i medfør af nævnte artikel 9, stk. 4 og 6, var forpligtede til at sikre, at princippet om tjenesteneutralitet blev overholdt, og at begrænsningerne af de individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser var baseret på forholdsmæssige og ikke-diskriminerende almennyttige målsætninger.

35 I overensstemmelse med rammedirektivets artikel 4, stk. 1, sikrer medlemsstaterne imidlertid, at der på nationalt plan findes effektive mekanismer, ved hjælp af hvilke enhver bruger eller en virksomhed, der udbyder elektroniske kommunikationsnet og/eller -tjenester, og som berøres af en national tilsynsmyndigheds afgørelse, kan påklage denne til en klageinstans, som er uafhængig af de involverede parter.

36 Det følger heraf, at en telenetoperatør som Elettronica Industriale skal kunne anfægte en afgørelse fra den nationale tilsynsmyndighed, der er vedtaget på grundlag af rammedirektivets artikel 9, stk. 4, med henblik på, som i det foreliggende tilfælde, at opnå, at begrænsningerne af den pågældendes individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser ophæves.

37 Selv om tvisten i hovedsagen vedrører en ansøgning fra Elettronica Industriale om revurdering af begrænsningerne af selskabets brugsrettigheder til radiofrekvenser for DTT, som det har indgivet i henhold til artikel 14a i kodeks om elektronisk kommunikation, som har gennemført rammedirektivets artikel 9a i italiensk ret, er dette forhold under disse omstændigheder ikke til hinder for, at den forelæggende ret gives et hensigtsmæssigt svar med henblik på at afgøre den tvist, der er indbragt for den.

38 For så vidt som dette direktivs artikel 9a, stk. 1, henviser til direktivets artikel 9, stk. 4, vil en ansøgning, der har til formål – på grundlag af den nationale lovgivning, der gennemfører rammedirektivets artikel 4, stk. 1 – at anfægte en afgørelse fra den kompetente tilsynsmyndighed, der pålægger begrænsninger af brugsrettigheder til radiofrekvenser, og som er vedtaget i henhold til denne artikel 9, stk. 4, således i det væsentlige have samme genstand som en ansøgning om revurdering indgivet i henhold til den nationale lovgivning, der gennemfører rammedirektivets artikel 9a, og som har til formål at anfægte disse begrænsninger.

39 Det følger af ovenstående betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares under hensyn til rammedirektivets artikel 9, stk. 4.

Realiteten

40 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om rammedirektivets artikel 9, stk. 4, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national foranstaltning, der pålægger en indehaver af individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser udelukkende at bruge disse til at udbyde radio- og TV-spredningstjenester til DTT, idet den udelukkende er støttet på de begrænsninger, der er fastsat i den nationale frekvensplan.

41 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål skal det afgøres, om og i givet fald på hvilke betingelser en national frekvensplan kan pålægge begrænsninger af brugsrettigheder til frekvenser for så vidt angår de elektroniske kommunikationstjenester, der skal udbydes ved hjælp af disse frekvenser. I bekræftende fald skal det afgøres, om og på hvilke betingelser en sådan plan skal have en bindende rækkevidde i den forstand, at denne plan nødvendigvis indebærer, at en ansøgning om ophævelse af disse restriktioner afvises.

42 I første række skal der, i overensstemmelse med fast retspraksis, ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til bestemmelsens ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. dom af 17.11.1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, præmis 12, og af 20.11.2025, Lolach, C-327/24, EU:C:2025:901, præmis 27).

43 Indledningsvis bemærkes, at medlemsstaterne, ifølge rammedirektivets artikel 9, stk. 4, første afsnit, første punktum, sikrer, at alle typer elektroniske kommunikationstjenester kan udbydes »i de frekvensbånd, der er erklæret til rådighed for elektroniske kommunikationstjenester i deres nationale frekvensplan« i overensstemmelse med EU-retten.

44 Det fremgår af denne bestemmelses ordlyd, at det er inden for rammerne af den nationale frekvensplan, at medlemsstaterne beslutter, hvilke frekvensbånd der er til rådighed med henblik på at udbyde elektroniske kommunikationstjenester. I denne henseende skal medlemsstaterne principielt tillade, at alle typer elektroniske kommunikationstjenester kan udbydes ved hjælp af disse frekvensbånd, hvilket tilsigter, at medlemsstaterne overholder princippet om tjenesteneutralitet.

45 Når dette er sagt, giver rammedirektivets artikel 9, stk. 4, første afsnit, andet punktum, medlemsstaterne mulighed for at fastsætte forholdsmæssige og ikke-diskriminerende begrænsninger for, hvilke typer elektroniske kommunikationstjenester der kan udbydes, herunder om nødvendigt for at opfylde en forpligtelse under ITU-radioreglementet. Denne mulighed udgør en begrænsning af princippet om tjenesteneutralitet i den forstand, at de frekvensbånd, der er tildelt i overensstemmelse med den nationale frekvensplan, kun kan anvendes til visse af disse typer tjenester.

46 Under disse omstændigheder fremgår det af ordlyden af rammedirektivets artikel 9, stk. 4, at henvisningen til de nationale frekvensplaner i denne bestemmelses første afsnit angiver, at de begrænsninger, som denne bestemmelse giver medlemsstaterne mulighed for at fastsætte, kan være indeholdt i disse planer. Når medlemsstaterne vedtager nævnte planer, kan de derfor ikke

blot angive de frekvensbånd, der er til rådighed, men i givet fald også de begrænsninger i anvendelsen af disse sidstnævnte for så vidt angår den type tjenester, som kan udbydes i disse frekvensbånd.

47 Dernæst bekræfter den sammenhæng, som rammedirektivets artikel 9, stk. 4, indgår i, den ordlydsfortolkning der er nævnt i ovenstående præmis.

48 Rammedirektivets artikel 9, stk. 6, fastsætter således, at denne artikel 9, stk. 3 og 4, gælder for radiofrekvenser, der er allokeret til brug for elektroniske kommunikationstjenester, generelle tilladelser, der er udstedt, og individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er tildelt efter den 25. maj 2011.

49 Ifølge den definition af »frekvensallokering«, der findes i dette direktivs artikel 2, litra q), omhandler dette begreb »udpegning af et givet frekvensbånd til brug for en eller flere typer radiokommunikationstjenester, om nødvendigt på bestemte vilkår«.

50 For så vidt som den nationale frekvensplan netop har til formål at tildele frekvenser, følger det heraf, at medlemsstaterne ved hjælp af denne plan kan beslutte, at et bestemt frekvensbånd kun kan anvendes til én type radiokommunikationstjenester, hvilket således indebærer en begrænsning af princippet om tjenesteneutralitet.

51 Hvad endelig angår rammedirektivets formål består dette, således som det fremgår af direktivets artikel 8, i at fremme konkurrencen inden for levering af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, bidrage til udviklingen af det indre marked og fremme unionsborgernes interesser (jf. i denne retning dom af 11.9.2025, Cairo Network m.fl., C-764/23 – C-766/23, EU:C:2025:691, præmis 96).

52 I henhold til dette direktivs artikel 9, stk. 1, skal medlemsstaterne desuden sikre, at radiofrekvenserne til elektroniske kommunikationstjenester forvaltes effektivt på deres område, bl.a. i overensstemmelse med denne artikel 8. De skal endvidere sikre, at de kompetente nationale myndigheders allokering af frekvenser til brug for elektroniske kommunikationstjenester og udstedelse af generelle tilladelser eller individuelle rettigheder til at anvende sådanne radiofrekvenser bygger på objektive, transparente, ikke-diskriminerende og forholdsmæssige kriterier.

53 I denne henseende anføres det i 18. betragtning til rammedirektivet, at der, når det er berettiget, kan tages rimelige skridt til at fremme visse specifikke tjenester, som f.eks. digital-TV, som et middel til øget frekvenseffektivitet. Det præciseres endvidere i 19. betragtning til dette direktiv, at allokering og tildeling af radiofrekvenser bør forvaltes så effektivt som muligt.

54 Formålet om behovet for en effektiv forvaltning af radiofrekvenser, således som det kræves i rammedirektivets artikel 9, stk. 1, kan begrunde, at en medlemsstat i forbindelse med frekvensallokeringen inden for rammerne af den nationale frekvensplan beslutter at indføre begrænsninger for de typer elektroniske kommunikationstjenester, der kan udbydes.

55 Det fremgår således af en undersøgelse af ordlyden af rammedirektivets artikel 9, stk. 4, og den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, samt af det formål, der forfølges med dette direktiv, at medlemsstaterne, når de vedtager nationale frekvensplaner, ikke blot kan angive de tilgængelige

frekvensbånd, men i givet fald, og med forbehold for overholdelsen af de betingelser, der er fastsat i denne bestemmelse, begrænsningerne for anvendelsen af disse frekvensbånd, hvad angår den type tjenester, som kan udbydes i disse frekvensbånd.

56 Henset til denne konklusion skal det i anden række fastslås, om og på hvilke betingelser en sådan national frekvensplan skal have en bindende rækkevidde i den forstand, at en ansøgning om ophævelse af begrænsninger af de individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser, der er tildelt en telenetoperatør som Elettronica Industriale, og som begrænser udbuddet af elektroniske kommunikationstjenester, skal afvises under henvisning til, at disse begrænsninger er blevet pålagt ved denne plan.

57 I lighed med den italienske regering og den tjekkiske regering samt Europa-Kommissionen skal det bemærkes, at denne plan nødvendigvis bør have en bindende rækkevidde med henblik på at sikre den fulde virkning af den mulighed, som medlemsstaterne er tillagt i henhold til rammedirektivets artikel 9, stk. 4, for inden for rammerne af den nationale frekvensplan at kræve, at en elektronisk kommunikationstjeneste udbydes i et bestemt frekvensbånd.

58 Det skal nemlig for det første bemærkes, således som det fremgår af denne artikel 9, stk. 4, andet afsnit, at når en national frekvensplan kræver, at en elektronisk kommunikationstjeneste udbydes i et bestemt frekvensbånd afsat til elektroniske kommunikationstjenester, skal denne forpligtelse være begrundet i behovet for at sikre opfyldelsen af en almennyttig målsætning.

59 Hvis en national tilsynsmyndigheds afgørelse om tildeling af individuelle brugsrettigheder til frekvenser kan være i strid med den nævnte forpligtelse ved f.eks. at tillade, at der udbydes en type tjenester i et frekvensbånd, der i den pågældende nationale frekvensplan er forbeholdt en anden type tjenester, ville opfyldelsen af den almennyttige målsætning, der begrunder den vedtagne foranstaltning, der er fastsat i denne plan, imidlertid risikere ikke at kunne sikres.

60 For det andet skal medlemsstaterne i henhold til rammedirektivets artikel 9, stk. 1, andet afsnit, ved anvendelsen af denne artikel overholde relevante internationale aftaler, herunder ITU-radioreglementet. I denne henseende bestemmer dette direktivs artikel 9, stk. 4, første afsnit, andet punktum, at medlemsstaterne kan fastsætte forholdsmæssige og ikke-diskriminerende begrænsninger for, hvilke typer elektroniske kommunikationstjenester der kan udbydes, herunder om nødvendigt for at opfylde en forpligtelse, der er pålagt i dette reglement.

61 En national frekvensplan, der gennemfører en forpligtelse, som følger af de relevante internationale aftaler, skal derfor nødvendigvis have en bindende rækkevidde.

62 Endelig bemærkes hvad angår betingelserne for, at en medlemsstat ved hjælp af en national frekvensplan kan indføre begrænsninger af udbuddet af elektroniske kommunikationstjenester i et bestemt tilgængeligt frekvensbånd, at disse begrænsninger skal opfylde de i rammedirektivets artikel 9, stk. 4, fastsatte betingelser, nemlig være begrundet i behovet for at sikre opfyldelsen af en almennyttig målsætning og være forholdsmæssige og ikke-diskriminerende.

63 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den nationale plan for allokering og tildeling af frekvenser for 2015, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, »forbeholdt den primære tildeling af frekvensbåndet 470-790 MHz til radio- og TV-spredningstjenesten«, og at afslaget på den ansøgning om revurdering, som Elettronica Industriale indgav på grundlag af artikel 14a i kodeks om elektronisk kommunikation, i det

væsentlige blev begrundet med en henvisning til denne plan og med konstateringen af, at dette selskab ikke havde anfægtet den forvaltningsakt, hvorved den nævnte plan blev vedtaget, selv om det havde haft mulighed herfor.

64 Selv om det i denne henseende tilkommer den forelæggende ret at undersøge, om gyldigheden af den begrænsning af radio- og TV-spredningstjenester, der er fastsat i samme plan, stadig kan anfægtes af Elettronica Industriale inden for rammerne af tvisten i hovedsagen, og i bekræftende fald om denne begrænsning opfylder betingelserne i rammedirektivets artikel 9, stk. 4, kan Domstolen imidlertid som led i det retslige samarbejde, der er indført ved artikel 267 TEUF, og på grundlag af sagsakterne forsyne denne ret med de EU-retlige fortolkningselementer, der kan være hensigtsmæssige for den ved vurderingen af den ene eller den anden EU-retlige bestemmelses virkninger (jf. i denne retning dom af 11.9.2025, Cairo Network m.fl., C-764/23 – C-766/23, EU:C:2025:691, præmis 102 og den deri nævnte retspraksis).

65 I denne henseende skal det i første række bemærkes, at såfremt den forelæggende ret måtte fastslå, at den nævnte begrænsning, således som den italienske regering i det væsentlige har gjort gældende, har til formål at sikre en effektiv udnyttelse af frekvenserne eller at undgå en skadelig interferens for udbuddet af radio og TV-spredningstjenester fra andre operatører, nationale operatører og operatører i andre medlemsstater, er det begrundet, forudsat at denne ret efterprøver, om den samme begrænsning er forholdsmæssig og ikke-diskriminerende, at indehaverne af brugsrettigheder til disse frekvenser i frekvensbåndet 470-790 MHz kun kan anvende disse frekvenser til de tjenester, der er fastsat heri.

66 I anden række, og som det er nævnt i denne doms præmis 35 og 36, fremgår det af rammedirektivets artikel 4, stk. 1, at en telenetoperatør som sagsøgeren i hovedsagen, der er indehaver af individuelle brugsrettigheder til frekvenser, og som ønsker at anvende disse rettigheder i et frekvensbånd til at udbyde andre tjenester end dem, der er fastsat for dette frekvensbånd i den nationale frekvensplan, skal have adgang til retsmidler, der gør det muligt for denne at anfægte den forvaltningsakt, hvorved denne plan blev vedtaget.

67 I denne henseende bemærkes imidlertid, at EU-retten principielt ikke forpligter medlemsstaterne til at indføre andre søgsmålsmuligheder ved de nationale domstole med henblik på at beskytte de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, end dem, som findes i national ret. Det forholder sig kun anderledes, såfremt det fremgår af den omhandlede nationale retsordens opbygning, at der ikke foreligger noget retsmiddel, der giver mulighed for, selv indirekte under en verserende sag, at sikre, at retssubjekternes rettigheder i henhold til EU-retten overholdes, eller hvis retssubjekterne kun har adgang til domstolsprøvelse, hvis de nødsages til at overtræde retten (dom af 14.5.2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU og C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, præmis 143 og den deri nævnte retspraksis).

68 I det foreliggende tilfælde er der ingen oplysninger i de sagsakter, som Domstolen råder over, der giver anledning til at betvivle, at der findes retsmidler i overensstemmelse med denne retspraksis, i henhold til hvilke Elettronica Industriale har kunnet anfægte den forvaltningsakt, hvorved den nationale plan for allokering og tildeling af frekvenser blev vedtaget. Det skal i denne henseende præciseres, at, såfremt det fastslås, at dette selskab havde ret til at anlægge sag til prøvelse af denne plan, og at selskabet ikke havde udøvet denne ret inden for den fastsatte frist eller havde udøvet den uden at få medhold, kræver EU-retten ikke, at nævnte selskab har mulighed for at påberåbe sig ugyldighed af de relevante bestemmelser i nævnte plan inden for rammerne af tvisten i hovedsagen.

69 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at rammedirektivets artikel 9, stk. 4, skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for en national foranstaltning, der pålægger en indehaver af individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser udelukkende at bruge disse til at udbyde radio- og TV-spredningstjenester til DTT, idet den udelukkende er støttet på de begrænsninger, der er fastsat i den nationale frekvensplan.

Sagsomkostninger

70 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 9, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/140/EF af 25. november 2009

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke er til hinder for en national foranstaltning, der pålægger en indehaver af individuelle brugsrettigheder til radiofrekvenser udelukkende at bruge disse til at udbyde radio- og TV-spredningstjenester til digitale jordbaserede TV-tjenester, idet den udelukkende er støttet på de begrænsninger, der er fastsat i den nationale frekvensplan.

Underskrifter